

1994-12-13

231-7763/94
1281-204

Förordnande som naturreservat för Knivsås-Borelund, Lunds kommun, Malmöhus län
(2 bilagor)

Namn: Knivsås-Borelund

Kommun: Lund

Fastigheter: Delar av Borelund 1:9 och 1:29, Dalby 1:7, 16:2 (del), 16:4, Hällestad 17:22, 17:23, 21:25 (del), s:6 (del), samt Önnestöv 41:2 och 45:1.

Läge: Området är beläget ca 3 km öster om Dalby (mellan väg 11 mot Veberöd och väg mot Torna Hällestad).

Kartblad: Topografisk karta: 2D Tomelilla SV
Ekonomisk karta: Torna Hällestad 2C:49
Registerkartan: Lunds registerområde, blad 4715 och 4735.

Gränser: Området är markerat med svart heldragen linje på bifogad karta, bilaga 1.

Areal: Ca 160 ha

Naturvårds förvaltare: Länsstyrelsen i Malmöhus län.

Beskrivning av området

Knivsås-Borelundområdet har fått sin speciella särprägel genom de rullstensåsar som finns i landskapet. Dessa bildades som steniga grus-sandsträngar i sprickor på ett stort isblock, som under istidens slutskede blev liggande på stranden av den s.k. Vombissjön. När isen smälte bort rasade kanterna på grus-sandsträngarna ned och kvar stod mycket markerade ryggar, s.k. getryggsåsar. Vombissjön låg kvar under en tid och dess vatten svallade sidorna på åsarna samt avsatte sandiga sediment runt dessa.

1994-12-13

231-7763/94
1281-204

Området ligger i Dalby, Torna Hällestad och Bonderups socknar. Sockengränsen mellan Dalby och Torna Hällestad går tvärs genom området i nord-sydlig riktning och är markerad med en stengärdesgård. Av storskifteskartan från 1789 framgår att området inom Dalby socken då var en öppen stenig och backig fäladsmark med översilningsmarker och små kärr. Västra delen av Knivsås var dock hägnad och utgjorde en "planterhage" för bokskog tillhörig Dalby kungsgård. Diagonalt genom området gick en väg med ungefär samma sträckning som i dag.

Den del som ingår i Torna Hällestad socken var uppdelad i en utmark mot väster och en ängsmark mot öster. Dessa områden skiljdes åt med en hägnad. Utmarken som troligen var betad och med fäladskaraktär beskrives på lagaskifteskartan, upprättad 1824-41, som odlingsmark med backar och ljung. På den östra delen fanns åkrar insprängda i ängsmarken med hårdvall, sidvall och madvall. På en karta upprättad 1802 framgår att åsarna inom den östra delen (hårdvallen) var bokskogsbevuxna.

Åsarna vid Borelund är även i dag bokskogsklädda. På sydsidan av sluttningarna karakteriseras bokskogen av gulplistersamhällen medan topparna och nordsidan har en mer hedartad vegetation med bl a harsyra och vårfryle.

Området i nordväst och sydöst består av öppna betesmarker. Till stora delar har dessa uråldriga betesmarker under de senaste hundra åren dels odlats upp till åker och dels planterats med gran. I dag har granplanteringarna avverkats och merparten av åkern lagts igen. Ett område i norra delen har varit utsatt för täktverksamhet men spåren har jämnats till. Markerna är på nytt betade, men har endast fragment av den ursprungliga fäladsvegetationen.

Några områden har emellertid legat som betesmark kontinuerligt. Detta gäller Lunnarps fälad i söder, centralpartiet av Knivsås samt sänkan i den norra betesmarken. Inom dessa områden finns en ursprunglig fäladsvegetation med enbuskar bevarad. Denna uppvisar en mycket stor variation betingad av sluttningarnas exponering i olika väderstreck samt fuktighetsgradienter.

På sydsluttningarna prunkar under vår och försommar en rik torrängsvegetation med backsippor, tjärblomster, gulmåra och timjan bland låga gräs som fårsvingel och rödven. Mossorna är låga och växer i blandning med lavar. Nord-

1994-12-13

231-7763/94
1281-204

sluttningarna där enbuskarna är vanligast hyser en hed-vegetation karaktäriserad av stenhåll, kruståtel och ljung samt på våren vitsippor. Marken täcks av en tjock mossmatta med bl a vägg- och husmossa.

Ned mot fuktigare partier vidtar stagghed ibland uppblandad med örtrika fuktängspartier där orkideer förekommer. De våtaste områdena består av fattigkärr med inslag av källkärr. Viktiga växtarter är hirsstarr, vecketåg och flaskstarr.

I söder finns en f d stentäkt. Stentäkten är nu vattenfylld och utnyttjas som fiskevatten.

Naturreservatet ligger inom område av riksintresse för naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård samt finns upptaget i länets och kommunens naturvårds- och översiktsplaner. Ett område anslutande till fritidshusen i norra delen är utlagd som ströv- och parkmark i detaljplan. Naturreservatet har av Lunds universitet utnyttjats för naturvetenskaplig forskning och undervisning.

Ärendets handläggning

Stora delar av området har successivt under en lång följd av år förvärvat till naturvårdsfonden. Både dessa delar och de delar som fortfarande är i enskild ägo har sedan länge vårdats av domänverket och sedermera skogsvårdsstyrelsen i samarbete med länsstyrelsen.

Förslag till förordnande har kungjorts i pressen samt har varit tillgängligt på Rådhuset i Lund den 22 juni till den 18 juli 1994. Det har också tillställts samtliga sakägare och olika remissinstanser. Någon erinran mot att området avsätts som naturreservat har inte framförts.

GRUND FÖR BESLUTET

Naturreservatet Knivsås-Borelund har bildats för att tillvarata områdets stora geovetenskapliga värden i form av ett märkligt åslandskap bildat vid stranden av den sk Vombsjön, numera Vombsänkan. Landskapet innehåller fragment av det äldre odlingslandskap med fäladsmarker innehållande ursprungliga och varierande vegetations- och naturtyper. Dessa kulturbistoriska och naturvetenskapliga värden utgör också grunden för reservatsbildningen.

1994-12-13

231-7763/94
1281-204

Genom sin närhet till tätortsområdena i sydvästra Skåne och sin strövvänliga och omväxlande natur har området också stor betydelse som strövområde.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7§ naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1991:641) förklarar länsstyrelsen det område, som utmärkts med kraftig svart linje på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat.

Ändamålet med reservatet skall vara att restaurera och bevara ett öppet beteslandskap med inslag av ursprungliga fäladsmarker och deras vegetationstyper, stengärdesgårdar och solitärträd samt spridda skogspartier som ett exempel på Romeleåsens äldre odlingslandskap. De delar av åsarna som löper genom betesmarkerna framhäves genom att de hålls fria från högvuxen vegetation bortsett från enbuskar. Naturreservatet skall samtidigt utgöra ett lättillgängligt undervisnings-, ströv- och vistelseområde.

Föreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter skall gälla beträffande området.

- A. Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen om inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

- 1 uppföra helt ny byggnad eller annan anläggning.
- 2 bedriva täktverksamhet i någon form eller i övrigt vidtaga åtgärder som förändrar områdets topografi, dränerings- eller ytförhållanden samt landskapets allmänna karaktär, såsom att spränga, gräva, borra, schakta, spränga, utfylla, dämna eller dika.
- 3 anordna upplag eller ställa upp för området främmande föremål.

1994-12-13

231-7763/94
1281-204

- 4 plantera eller så träd, buskar eller andra växter.
- 5 avverka eller på annat sätt skada träd och buskar.
- 6 omföra betesmark till åkermark.
- 7 tillföra gödselmedel, jordförbättringsmedel eller kemiska bekämpningsmedel på annat än åkermark.
- 8 dra fram mark- eller luftledning.
- 9 jaga under lördagar, söndagar och helgdagar.
- 10 anbringa tavla, affisch, plakat, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning - informations- och reservatsskyltar undantagna.

Ovan nämnda bestämmelser skall ej utgöra hinder för åtgärder i samband med reservatets skötsel i enlighet med av länsstyrelsen fastställd skötselplan. De skall vidare inte utgöra hinder för åtgärder i samband med drift och underhåll av befintliga luft- och markledningar. I samband med utförande av arbeten skall samråd ske med länsstyrelsen. Vid akuta reparationer kan dessa samråd ske sedan arbetena inletts.

- B. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdslagen om sakägares skyldighet tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken är skyldiga att tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

1. Utmärkning av, skyltning och upplysning om reservatet.
2. Åtgärder för skötsel av skog och betesmark så som närmare angetts i av länsstyrelsen fastställd skötselplan.
3. Uppsättning och underhåll av stängsel och stängselgenomgångar.
4. Utförande och underhåll av anläggningar för allmänhetens friluftsliv som parkering, stigar, vandringsleder, toaletter och sopkärl.

1994-12-13

231-7763/94
1281-204

- C. Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

- 1 gräva, borra, mejsla, måla eller på annat sätt skada block och mark.
 - 2 plocka eller gräva upp växter
 - 3 medföra ej kopplad hund
 - 4 ställa upp husvagn, campingbil o dyl.
 - 5 göra upp eld annat än på särskilt anvisade platser
 - 6 rida eller cykla utanför anvisade vägar
 - 7 framföra motordrivet fordon annat än på härför anvisad väg och plats
 - 8 anbringa tavla, plakat, affisch, skylt eller därmed jämförlig anordning.
- D Föreskrifter med stöd av 9§ naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen av reservatet.

Naturvårdsförvaltare

Naturvårdsförvaltare skall vara länsstyrelsen i Malmöhus län, som fortlöpande vid förvaltningen skall samråda med berörda myndigheter, länets skötselråd och skötselansvariga. Länsstyrelsen utser skötselansvarig för naturreservatet.

Skötselplan

1. Reservatets gränser skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar.

1994-12-13

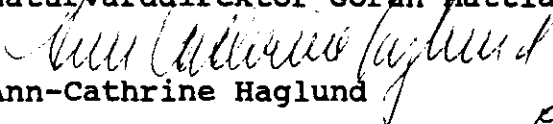
231-7763/94
1281-204

2. Markdisposition, skötsel och vård, kontroll av skötselåtgärdernas effekt samt anläggningar för allmänheten skall ske enligt detaljanvisningar i skötselplan, som skall fastställas av länsstyrelsen.
3. Naturvårdsförvaltningen skall finansieras enligt den ekonomiska plan, som fogas till den fastställda skötselplanen.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljö- och naturresursdepartementet, se bilaga 2.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Ann-Cathrine Haglund jämte ledamöterna, Bo Arvidson, Bertil Bengtsson, Thorvald Frostemark, Bror Hansson, Vera Håkansson, Christina Laurin, Britt-Marie Lindkvist, Bengt Modig, Ronny Olander, Gun-Britt Penderos, Per-Olof Pettersson, Elsie Renée, Per Olof Ågren och Eva Åsare.

I beslutet deltog även länsrådet Gunilla Hedesten Nordin, länsantivkarie Carin Bunte, näringsdirektör Ulf Åberg, länsarkitekt Gert-Inge Lundgren, lantbruksdirektör Henrik Larsson, förste länsassessor Christina Cinthio och naturvårddirektör Göran Mattiasson, föredragande.

Ann-Cathrine Haglund

Göran Mattiasson

Bilagor

1. Karta
2. Hur man överklagar

